

MAPA REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ

Vyhlášení samostatného československého státu dne 28. října 1918 přineslo vznik řady map, které odrážely soudobé představy o jeho možném rozsahu a průběhu státních hranic.

Měly různou podobu. Vedle obvyklých map příručních to byly mapy letákové, mapy na stránkách novin a časopisů a také mapy připravené jako pohlednice.

K nim patří i mapa s názvem REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. Je to zmenšená hrubá kopie o něco větší příruční mapy nadepsané Budoucí republika československá. Aby poměr zmenšení nebyl tak značný, byla připravena jako dvoj pohlednice, podle nadpisu na rubu Dopisnice, ve velikosti archu 140 x 186 mm. Po přeložení napůl, podél své kratší osy, získala formát blízký se obvyklému rozměru tiskovin toho druhu 90 x 145 mm, mohla být vložena do obálky, nebo jen při okraji přelepena a po vypsání adresy do předtištěných rubových linek odeslána.

Předmětem našeho zájmu je však vlastní mapa. Zde má přibližné měřítko mezi 1 : 4 mil. a 1 : 5 mil. a stejně jako její starší předloha zobrazuje nový státní útvar tvořený Čechami, Moravou a Slezskem a tou částí Uher (Maďarska), která měla připadnout Slovensku.

Čechy, Morava a Slezsko byly staré historické země a měly své pevné hranice. Tvůrce mapy, který zde není uveden, předpokládal jejich zachování a místy i navýšení. Vůči Německu byly vzneseny požadavky na staré české území Kladsko a na stejně tak původně české Hlubčicko a Opavsko (obojí pod názvem Ratibořsko), vůči Rakousku na Vitorazsko (viz Župa Vitorazská) a nakonec tamtéž na Valticko. To v mapě popsáno není, nalezneme ho nedaleko města Břeclavi.

Slovensko nebylo samostatnou historickou zemí, bylo součástí Uher a jeho hranice bylo nutno na některých místech teprve stanovit. Vymezeno bylo jen na západě proti Moravě a na severu proti Slezsku a Polsku. Na jihu a východě žádná hranice vytyčena nebyla.

Československým zájmem bylo získat, vedle celého území obývaného Slováky, co nejdelší část toku řeky

Dunaje a dále, směrem na východ, od jeho soutoku s řekou Ipel, zahrnout co nejvíce slovenských jazykových ostrovů. Právě tam zasahují územní nároky značně hluboko na jih do maďarského osídlení. Hranice sleduje tok řeky Dunaje až k jeho ohybu nad hlavním městem Uher Budapeští, zahrnuje i pohoří Mátra a teprve poté se nepatrně odchyluje k severovýchodu. Tam vidíme, že z později připojeného území Podkarpatské Rusi je zaznačeno jen její nové hlavní město Užhorod s nejbližším okolím.

Obsah mapy tedy tvoří státní hranice, vodní toky a mimo ně hranice zemské, v Uhrách hranice stolic. Toto viz mapová legenda vlevo dole. Samozřejmostí jsou vybraná sídla, názvy jsou vypsány jen v českém jazyce. Za pozornost stojí dokonce podtržený název hlavního města Slovenska WILSONOVO MĚSTO. Takto byl navržen na počest prezidenta Spojených států amerických Woodrowa Wilsona.

Stejně jako její předchůdkyně i tato kopie nese heraldickou výzdobu v podobě znaků Moravy, Čech, Slezska a Slovenska doplněných lipovými ratolestmi, Podkarpatská Rus zatím zastoupena není. Popisem je ale připomenuta historická součást českého státu Lužice.

Nevíme, kdo mapu vytvořil a vytiskl, nakladatelem byla firma V. Krátkoruký na Královských Vinohradech (dnes v Praze). Mapa není datovaná, lze se domnívat, že vznikla na počátku roku 1919.

Kresba i popis jsou již umělejší, tisk ale prostý, jednobarevný a mapa sama nepřesná a obsahově chudá. Účelu, pro který byla vydána, však i v této podobě plně postačovala.

Mapa REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ. je dokumentem doby, kdy se český národ před 100 lety vydal na novou cestu.

Je to cenná kartografická památka a proto ji také zde v původní velikosti přetiskujeme.

Tomáš GRIM

Text: RNDr. Tomáš Grim, Ph.D.
Připravili: RNDr. Tomáš Grim, Ph.D.,
RNDr. Miroslav Kronus, Petr Voháňka.
Vytiskl Zeměměřický úřad v roce 2018.

ÚSTŘEDNÍ ARCHIV ZEMĚMĚŘICTVÍ A KATASTRU

si Vás dovoluje pozvat
na výstavu

**100 LET MAP Z DOBY VZNIKU
SAMOSTATNÉHO
ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU,**

která se uskuteční

**dne 23. listopadu 2018
v době od 13:00 - 14:30 hodin
v badatelně archivu**

**Pod Sídlištěm 9,
182 11 Praha 8 - Kobylisy**

ZEMĚMĚŘICKÝ ÚŘAD www.cuzk.cz

Mapa REPUBLIKA ČESKOSLOVENSKÁ.

Původní měřítko.